

POLITIKA HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE A GLOBÁLNÍ VÝZVY

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS)

30. 11. 2022

Obsah prezentace

- I. ÚOHS jako instituce
- II. Činnost ÚOHS v oblasti hospodářské soutěže
- III. Vyšetřovací nástroje ÚOHS
- IV. Novinky v oblasti soutěžního práva (DMA, DSA)
- V. Green deal a soutěžní právo

I. ÚOHS jako instituce

Postavení ÚOHS

- **Úřad pro ochranu hospodářské soutěže:**
 - ústřední orgán státní správy ČR,
 - zřízen zákonem č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže,
 - v čele předseda jmenovaný prezidentem republiky na šestileté funkční období.
- **Pravomoci** v oblasti ochrany hospodářské soutěže, dohledu nad zadáváním veřejných zakázek, monitoringu a koordinace veřejné podpory, kontroly zneužití významné tržní síly
- **Působnost** vyplývající ze zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů

Poslání ÚOHS

- **Primárním posláním** ochrana hospodářské soutěže jako takové, nikoliv jednotlivých soutěžitelů či spotřebitelů
 - hospodářská soutěž = klíčový prvek moderní tržní ekonomiky
 - fungující soutěž = tlak na soutěžitele, výhody spotřebitelům
- **Primárním cílem** jednání narušující hospodářskou soutěž:
 - zakázanými dohodami soutěžitelů,
 - zneužíváním dominantního postavení,
 - uskutečňováním neohlášených spojení soutěžitelů,
 - protisoutěžním výkonem veřejné moci.

Přezkum rozhodovací činnosti ÚOHS

▪ Přezkum prvostupňového rozhodnutí ÚOHS:

- právo účastníků správního řízení podat proti prvostupňovému rozhodnutí do 15 dnů od jeho doručení rozklad (§ 152 odst. 1 správního řádu)
- přezkum prvostupňového rozhodnutí předsedou ÚOHS (II. stupeň, stanovisko rozkladové komise)
 - potvrzení
 - korekce
 - zrušení a vrácení I. stupni k novému projednání

▪ Soudní přezkum rozhodnutí ÚOHS

- právo účastníků správního řízení brojít proti rozhodnutí ÚOHS žalobami podanými ve správním soudnictví
 - Krajský soud v Brně
 - Nejvyšší správní soud

Právní předpisy

- Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů (ZOHS)
- Smlouva o fungování evropské unie (SFEU)
- Nařízení Rady č. 139/2004 o kontrole spojování podniků
- Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení Rady č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži

II. Činnost ÚOHS v oblasti hospodářské soutěže

Zakázané dohody

- **Právní úprava:**
 - § 3–5 ZOHS,
 - čl. 101 SFEU,
 - blokové výjimky, oznámení *de minimis*.
- **Legislativní zkratka „dohody“ soutěžitelů:**
 - dohody (soulad vůlí mezi min. dvěma stranami),
 - jednání ve shodě (koordinace chování soutěžitelů),
 - rozhodnutí sdružení soutěžitelů (jakákoliv aktivita sdružení, jejíž cílem je ovlivnit chování jednotlivých jeho členů).
- **Dohody směřující k reálnému či potenciálnímu narušení hospodářské soutěže jsou zakázané a neplatné!**

- **Tzv. omezení s „tvrdým jádrem“:** dohody vždy zakázané již ze své podstaty např.:
 - dohody o cenách,
 - dohody o rozdělení trhu,
 - bid rigging.

- **Za zakázané dohody se nepovažují např.:**
 - dohody uvnitř podniku,
 - dohody se zanedbatelným dopadem na trh (*de minimis*),
 - tzv. ancillary restrictions.

- **Dohody *de minimis*** – sdělení EK 2014/C291/01 (neplatí pro „tvrdá“ omezení):
 - tržní podíl do 10 % u dohod horizontálních,
 - tržní podíl do 15 % u dohod vertikálních.

Výjimky ze zákazu

- **Dohody nejsou zakázané v případě existence výjimky:**
 - výjimky v oblasti zemědělství,
 - blokové výjimky,
 - výjimky ex lege.
- **Výjimky obecně** (§ 3 odst. 4 ZOHS + čl. 101/3 SFEU)

Zákaz se nevztahuje na dohody, které

 - a) přispějí ke zlepšení výroby nebo distribuce zboží nebo k podpoře technického či hospodářského rozvoje a vyhrazení spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho plynoucích,
 - b) neuloží soutěžitelům omezení, která nejsou nezbytná k dosažení cílů podle písmene a),
 - c) neumožní soutěžitelům vyloučit hospodářskou soutěž na podstatné části trhu zboží, jehož dodávka nebo nákup je předmětem dohody.

Horizontální X vertikální dohody

▪ Horizontální dohody

- stejná úroveň výroby nebo distribuce určitého zboží či služeb = soutěžitelé přímými konkurenty na trhu
- nejzávažnější následky bez ohledu na skutečnost, zda jde o konkurenty současné (skutečné, faktické) nebo potenciální (možné, budoucí)

▪ Vertikální dohody

- různé úrovně distribuce nebo výroby = soutěžitelé působí na různých úrovních trhu
- nejčastěji ve formě ujednání o přímém určení prodejních cen nebo minimálních prodejních cenách (tj. výrobce zboží a jeho distributor, velkoobchodník a maloobchodník apod.)
- méně problematické než dohody horizontální

Dominantní postavení a jeho zneužívání

- **Právní úprava:**
 - § 10–11 ZOHS,
 - čl. 102 SFEU.
- **Dominantní postavení (§ 10 ZOHS)**
 - tržní síla soutěžitele nebo společně více soutěžitelů (tzv. společná dominance) umožňující se chovat do značné míry nezávisle na jiných soutěžitelích či spotřebitelích
 - **faktická moc na trhu** = potenciál zneužití v neprospěch hospodářské soutěže či samotných soutěžitelů

Zneužívání dominantního postavení

- **Zakázané praktiky zejména (§ 11 odst. 1 ZOHS, čl. 102 SFEU):**
 - a) přímé nebo nepřímé vynucování nepřiměřených podmínek ve smlouvách s jinými účastníky trhu,
 - b) vázání souhlasu s uzavřením smlouvy na podmínku, že druhá smluvní strana odebere i další plnění věcně a dle obchodních zvyklostí nesouvisející s předmětem smlouvy,
 - c) uplatňování rozdílných podmínek při shodném nebo srovnatelném plnění vůči jednotlivým účastníkům trhu,
 - d) zastavení, omezení výroby, odbytu, výzkumu a vývoje na úkor spotřebitelů,
 - e) dlouhodobé nepřiměřeně nízké ceny,
 - f) odmítnutí poskytnout jiným soutěžitelům za přiměřenou úhradu přístup k vlastním přenosovým sítím nebo obdobným rozvodným a jiným infrastrukturním zařízením, které soutěžitel v dominantním postavení vlastní nebo využívá.

Spojování soutěžitelů

- **Právní úprava:**
 - § 12–19 ZOHS,
 - nařízení Rady č. 139/2004 o kontrole spojování podniků
- **Cílem Úřadu** prevence monopolizace trhu a následného zneužití dominantního postavení
- **Spojení soutěžitelů (§ 12 ZOHS)** = fúze dvou nebo více na trhu dříve samostatně působících soutěžitelů např.:
 - splynutí/sloučení dvou a nově vznik třetího soutěžitele,
 - akvizice podniku a získání úplné kontroly/vlivu umožňujícího ovlivňovat jednání nabývané společnosti,
 - nabytí podílu/akcií v jiné společnosti nebo vytvoření samostatně působícího společného podniku (joint venture),
 - nabytí podstatných částí podniku.

Notifikační kritéria (§ 13 ZOHS)

▪ Spojení soutěžitelů podléhá povolení ÚOHS, jestliže:

– a) celkový čistý obrat všech spojujících se soutěžitelů za poslední účetní období v ČR je vyšší než 1,5 mld. Kč + alespoň dva soutěžitelé dosáhli čistého obratu v ČR vyššího než 250 mil. Kč,

– b) čistý obrat dosažený za poslední účetní období na trhu ČR

- 1. v případě spojení dle § 12 odst. 1 ZOHS alespoň jedním z účastníků fúze,
- 2. v případě spojení dle § 12 odst. 2 ZOHS soutěžitelem nebo jeho částí, nad nímž je získávána kontrola, nebo
- 3. v případě spojení podle § 12 odst. 5 ZOHS alespoň jedním ze soutěžitelů zakládajících společně kontrolovaného soutěžitele

je vyšší než 1 500 000 000 Kč a zároveň celosvětový čistý obrat dosažený za poslední účetní období dalším spojujícím se soutěžitelem je vyšší než 1 500 000 000 Kč.

Nedovolené uskutečňování spojení (§ 18 odst. 1 ZOHS)

- **Soutěžitelé nesmí dané spojení uskutečnit před podáním návrhu a před právní mocí rozhodnutí ÚOHS, kterým se spojení soutěžitelů povoluje!**
 - X existence výjimky ze zákazu uskutečňovat spojení
- **ÚOHS může souběžně uložit:**
 - opatření k nápravě (§ 20 odst. 4 ZOHS),
 - pokutu až do výše 10 mil. Kč nebo 10 % z čistého obrátu za poslední účetní období (§ 22 a 22a ZOHS).

Dozor nad orgány veřejné správy

- **Právní úprava:**
 - § 19a ZOHS.
- **Orgány veřejné správy (§ 1 odst.1 písm. d) ZOHS)**
 - orgány státní správy při výkonu státní správy,
 - orgány územní samosprávy při výkonu samosprávy
 - orgány územní samosprávy při přeneseném výkonu státní správy
 - orgány zájmové samosprávy při přeneseném výkonu státní správy

Porušení § 19a ZOHS

- **Orgán veřejné správy** nesmí při výkonu veřejné moci bez ospravedlnitelných důvodů narušit hospodářskou soutěž zejména tím, že
 - zvýhodní určitého soutěžitele nebo skupinu soutěžitelů,
 - vyloučí určitého soutěžitele nebo skupinu soutěžitelů z hospodářské soutěže, nebo
 - vyloučí soutěž na relevantním trhu.
- **Vyloučené činnosti z dozoru ÚOHS**
 - rozhodnutí nebo jiné úkony podle správního řádu nebo daňového řádu
 - poskytování veřejné podpory, včetně podpory malého rozsahu

Případ Z-TRADE

- **Účastník řízení:** Z – TRADE s. r. o.
- **Dotčené ustanovení zákona:** porušení § 3 odst. 1 ZOHS a čl. 101 odst. 1 SFEU
- **Oblast:** svíčky a „aroma sortiment“ luxusních značek
- **Území:** ČR; způsobilost ovlivnit obchod mezi členskými státy EU
- **Datum vydání tohoto rozhodnutí:** 5. 9. 2022
- **Výše uložené pokuty:** 17 649 000 Kč
 - pokuta vč. slevy 20 % za aplikaci procedury narovnání
- **Shrnutí případu:** stanovení minimální maloobchodní ceny konečným spotřebitelům pro prodej soutěžitelem dodávaných svíček a „aroma sortimentu“ luxusních značek, dodržování takto nastavených cen podmínkou pro zahájení a trvání obchodní spolupráce s odběrateli, kontrola jejich dodržování a vyzývání k nápravě v případě nesouladu

Případ INTERGRAM

- **Účastník řízení:** INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamů, z. s.
- **Dotčené ustanovení zákona:** porušení § 11 odst. 1 ZOHS a čl. 102 odst. 1 SFEU
- **Oblast:** poskytování licencí k užití práv k předmětům ochrany výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů
- **Území:** ČR a EU
- **Datum vydání prvostupňového rozhodnutí:** 14. 12. 2020 (potvrzeno II. stupněm 31. 5. 2021)
- **Výše uložené pokuty:** 20 799 000 Kč
- **Shrnutí případu:** vynucování nepřiměřených obchodních podmínek za poskytnutí licencí k užití práv k předmětům ochrany (viz výše) prostřednictvím zvukových a zvukově obrazových přístrojů umístěných na pokojích ubytovacích zařízení, nezohlednění obsazenosti pokojů v těchto zařízeních

Případ Natland

- **Účastník řízení:** Natland Group, SE
- **Dotčené ustanovení zákona:** porušení § 18 odst. 1 ZOHS
- **Oblast:** výroba a prodej elektrické a tepelné energie
- **Datum vydání tohoto rozhodnutí:** 21. 1. 2022
- **Výše uložené pokuty:** 1 435 000 Kč
 - pokuta vč. slevy 20 % za aplikaci procedury narovnání
- **Shrnutí případu:** uskutečnění spojení soutěžitelů Natland Group, SE a Energo Příbram, s.r.o. před podáním návrhu na zahájení řízení o jeho povolení a před právní mocí rozhodnutí ÚOHS, kterým se spojení soutěžitelů povoluje

III. Vyšetřovací nástroje Úřadu

Výkon dozoru ÚOHS

▪ Před zahájením správního řízení zpravidla:

- sektorová šetření (§ 20 odst. 2 ZOHS),
- získávání informací na písemnou žádost (§ 21e ZOHS),
- šetření na místě v obchodních prostorách (§ 21f ZOHS),
- šetření na místě v jiných než obchodních prostorách (§ 21g ZOHS),
 - podmínka: předchozí souhlas soudu.

▪ Správní řízení

- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, ZOHS, zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů
- zahájení zpravidla z moci úřední (u spojování podniků řízení o žádosti, resp. návrhu na povolení spojení)
- možnost nezahájit řízení po předběžném prošetření věci = nízká míra škodlivosti

Vydání rozhodnutí

- **Zakázané dohody, zneužití dominantního postavení**
 - rozhodnutí o zastavení řízení
 - rozhodnutí zakazující protisoutěžní jednání do budoucna, uložení pokuty, příp. uložení opatření k nápravě

- **Dozor nad orgány veřejné správy**
 - rozhodnutí deklarující narušení hospodářské soutěže, uložení pokuty, příp. uložení opatření k nápravě

- **Řízení o povolení spojování soutěžitelů**
 - rozhodnutí o tom, že spojení nepodléhá povolení
 - rozhodnutí o povolení spojení (možné podmínit závazky)
 - rozhodnutí o nepovolení spojení
 - fikce kladného rozhodnutí
 - povinnost ÚOHS dodržet lhůty

Aplikace speciálních institutů

- **Program leniency (§ 22ba odst. 1 ZOHS):** upuštění od uložení pokuty/její snížení účastníku horizontální dohody
 - informování ÚOHS o její existenci
 - poskytnutí nových informací prokazující kartelovou dohodu jako první v pořadí = imunita
 - informace s významnou přidanou důkazní hodnotou = snížení pokuty až o 50 %
 - neudělení zakazu plnění veřejných zakázek,
 - absence případného trestního postihu osob organizujících kartel
- **Program narovnání (§ 22ba odst. 2 ZOHS):** snížení pokuty
 - přiznání se k přestupku
 - postih dostatečný s ohledem na jeho povahu a závažnost

Aktivita ÚOHS

▪ Monitorovací činnost

- aktualizace informací o situaci na trzích
- vytipování oblastí s potenciálem budoucího narušení soutěže
- detekce soutěžních problémů

▪ Získávání podnětů

- pomoc při plnění cílů ÚOHS
- snaha o získávání kvalitních podnětů

▪ Navázané spolupráce v roce 2021

- policie, NKÚ, státní zastupitelství, BIS, univerzity apod.

▪ Osvětová činnost

- snaha o zkvalitnění soutěžního prostředí v ČR
- školení a workshopy (např. Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, Národní centrála proti organizovanému zločinu, Centrum pro regionální rozvoj, orgány veřejné správy)
- ÚOHS otevřen odbornému dialogu s veřejností

IV. Novinky v oblasti soutěžního práva

Digital Markets Act, DMA

- **Cílem aktu o digitálních trzích (červenec 2022):**
 - zajištění rovných podmínek v digitálním odvětví,
 - snaha vytvořit spravedlivé a konkurenceschopné digitální prostředí v EU,
 - stanovení jasných práv a povinností velkým online platformám (tzv. gatekeeper, strážce přístupu).
- **Gatekeeper, strážce přístupu**
 - porušení pravidel = pokuta až do výše 10 % celosvětového obrátu strážce
 - opakované porušení = pokuta až do výše 20 % celosvětového obrátu strážce
 - systematické porušování (tj. min. třikrát za osm let) = zahájení šetření trhu ze strany EK, příp. uložení opatření k nápravě nebo strukturálního nápravného opatření

Digital Services Act, DSA

- **Cílem aktu o digitálních službách (listopad 2022):**
 - lepší ochrana spotřebitelů a jejich základních práv v online prostředí,
 - nastavení vysoce transparentního prostředí s jasně vymezenými pravidly pro online platformy,
 - podpora inovací, růstu a konkurenceschopnosti v rámci jednotného trhu.

- **Povinnosti pro online subjekty dle jejich úlohy, velikosti a dopadu na online ekosystém**
 - zprostředkovatelské služby
 - hostingové služby
 - online platformy
 - rozsáhlé online platformy

IV. Green deal a soutěžní právo

Zelená dohoda pro Evropu

■ Cíle dohody:

- dosažení klimatické neutrality do roku 2050,
- transformace EU do férovější a vzkvétající společnosti,
- efektivní a konkurenceschopná ekonomika,
- co nejméně nákladná výroba,
- podpora inovací a zavádění udržitelných technologií,
- prosazování soutěžního práva se zohledněním cílů týkajících se klimatu a životního prostředí.

■ Členění oblastí environmentální soutěžní politiky dle EK:

- veřejná podpora (nové znění Climate, Energy and Environment Aid Guidelines, revize General Block Exemption Regulation),
- kartelové právo (revize nařízení o blokových výjimkách pro R&D a dohod o specializaci),
- kontrola spojování soutěžitelů (rostoucí role tzv. udržitelnosti).

Environmentální hodnoty nebo svobodná hospodářská soutěž?

▪ ÚOHS rezervovaný přístup

- primárním cílem vždy co nejefektivnější ochrana hospodářské soutěže
- nezbytná reakce a přizpůsobení se novým trendům a změnám
- modernizace postupů a kooperace v tuzemsku i se zahraničím

Aby však mohly soutěžní úřady efektivně plnit svou roli, musí mít jasně stanoveny priority a smysl toho, co vlastně má být soutěžním právem chráněno!

▪ Řada otázek např.:

- Jak k problematice udržitelnosti přistupovat?
- Jaké zvolit metody k měření?
- Lze dosáhnout spravedlivé postupu v rámci celé EU?

Riziko greenwashingu

- **Možný projev dvěma způsoby:**
 - reálná absence příznivého účinku na udržitelnost,
 - udržitelnost slouží pouze jako kouřová clona pro protisoutěžní jednání

- **Tvrdý přístup Evropské komise a soutěžních úřadů:**

V případě existence sebemenšího podezření, že by se za dobře míněnými úmysly mohl skrývat kartelový greenwashing, a jeho následného prokázání budou soutěžitele spravedlivě potrestáni!

Děkuji za pozornost

E-mail: